

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 57/2012-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. februára 2013 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Advokátskou kanceláriou I., s. r. o., B., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta Mgr. I. L., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 NcC/45/2011-61 z 30. septembra 2011 takto

r o z h o d o l :

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základné právo na zákonného sudcu podľa

čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd ani právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd obchodnej spoločnosti P., s. r. o., uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 NcC/45/2011-61 z 30. septembra 2011 porušené neboli.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou I., s. r. o., B., prostredníctvom ktorej koná jej konateľ a advokát Mgr. I. L., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 NcC/45/2011-61 z 30. septembra 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

V sťažnosti sa okrem iného uvádza:

«Dňa 18. 04. 2011 bola Okresnému súdu Trnava doručená Žaloba o ochranu práv spotrebiteľa, žaloba o neplatnosť úverových zmlúv a žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia. Žalobcom v tejto žalobe bol I. M... proti žalovanému - sťažovateľovi (ďalej len „žalobca“).

Z obsahu žaloby žalobcu je zrejmé, že touto sa žalobca domáha voči sťažovateľovi určenia bezodplatnosti úverov na základe piatich zmlúv o úvere, určenia neprijateľných podmienok v týchto zmluvách, vydania bezdôvodného obohatenia a poskytnutia finančného

zadosťučinenia. Žalobcovia považujú všetky zmluvy za zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Zmluvy o úvere boli uzavreté medzi sťažovateľom ako veriteľom a žalobcom ako dlžníkom.

Výzvou zo dňa 23. 05. 2011 doručenou sťažovateľovi dňa 10. 06. 2011 uložil Okresný súd Zvolen (správne má byť Okresný súd Trnava, pozn.) sťažovateľovi povinnosť vyjadriť sa k žalobe v lehote 10 dní. Sťažovateľ sa vyjadril k žalobe podaním zo dňa 20. 06. 2011, ktorým vzniesol námietku miestnej nepríslušnosti Okresného súdu v Trnave a uviedol, že predmetné zmluvy nie sú spotrebiteľskými zmluvami, a teda nejde ani o spor zo spotrebiteľských zmlúv. Sťažovateľ poukázal na to, že žalobca si bral predmetné úvery ako živnostník v súvislosti s výkonom jeho podnikateľskej činnosti, v zmluvách je uvedené jeho obchodné meno, IČO a sídlo a v nich prehlásil, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon podnikania, čo potvrdil svojím podpisom. Okresný súd v Trnave oznámením zo dňa 06. 07. 2011 doručným sťažovateľovi 19. 07. 2011 upovedomil sťažovateľa o postúpení spisu Okresnému súdu Bratislava I. s ohľadom na námietku miestnej nepríslušnosti vznesenú sťažovateľom, ako aj na to, že len v prípade jeho výlučnej miestnej príslušnosti o určitej veci, o čo v danom prípade nejde, by bola daná miestna príslušnosť aj na konanie o veciach s ňou spojených podaním spoločného návrhu.

Dňa 29. 07. 2011 doručil žalobca Okresnému súdu Bratislava I. nesúhlas s postúpením veci, pričom uviedol, že príslušnosť Okresného súdu Bratislava I. je založená na nekalej obchodnej podmienke – v rozpore s európskym právom na ochranu spotrebiteľa a v rozpore s judikatúrou Európskeho súdneho dvora (ESD). Žalobca uviedol, že rozhodujúci je účel úveru, a nie označenie účastníka v zmluve. Žalobca pritom poukazoval na Uznesenia Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 6 Co 84/2011 zo dňa 26. 05. 2011. Rozpor s európskym právom na ochranu spotrebiteľa ani s judikatúrou ESD nijako nešpecifikoval.

K tomuto vyjadreniu sa vyjadril dňa 30. 09. 2011 sťažovateľ, ktorý zotrval na svojej námietke miestnej nepríslušnosti a uviedol, že nakoľko úvery na základe predmetných zmlúv o úvere boli poskytnuté na účel podnikania alebo zamestnania, nemohlo ísť v prípad žalobcu o spotrebiteľa a v prípade predmetných zmlúv o úvere zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ani o spotrebiteľské zmluvy.

Okresný súd Bratislava I. s ohľadom na nesúhlas žalobcu s postúpením veci predložil vec na rozhodnutie Krajskému súdu Bratislava ako nadriadenému súdu, ktorý následne

rozhodol uznesením o miestnej príslušnosti Okresného súdu Trnava, pričom uznesenie neobsahuje žiadne odôvodnenie, a to tak z formálneho, ako aj materiálneho hľadiska.»

Nezákonnosť napadnutého uznesenia podľa sťažovateľky spočíva v nesprávnej aplikácii § 87 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), a to vzhľadom na skutočnosť, že „ani v jednej z predmetných zmlúv o úvere nevystupoval žalobca ako spotrebiteľ, a to z dôvodov, ktoré sú bližšie uvedené v námietke miestnej nepríslušnosti a vyjadrení sťažovateľa... Žalobca poskytnutím úverov na výkon podnikania alebo zamestnania, ako aj jednoznačným uvedením jeho identifikačných podnikateľských údajov a údajov o svojom zamestnaní, nespĺňal definíciu spotrebiteľa v zmysle § 3 ods. 2 pôvodného Zákona o spotrebiteľských úveroch (zákon č. 258/2011 Z. z. v znení neskorších predpisov), ako aj § 2 písm. a) nového Zákona o spotrebiteľských úveroch (zákon č. 129/2010 Z. z.)“, ako aj v porušení „§ 169 ods. 1 a 2 OSP, ktoré spočíva v chýbajúcom odôvodnení“.

Sťažovateľka namieta arbitrárnosť napadnutého uznesenia, pričom v tejto súvislosti uvádza:

„Podľa § 169 ods. 2 OSP písomné vyhotovenie (i) uznesenia, ktorým sa celkom vyhovie návrhu, ktorému nikto neodporoval, alebo (ii) uznesenia, ktoré sa týka vedenia konania, nemusí obsahovať odôvodnenie. Uznesenie o prerušení konania a o zamietnutí návrhu na prerušenie konania musí vždy obsahovať odôvodnenie. V danom prípade uznesenie neobsahuje odôvodnenie vôbec.

Rozhodovanie o miestnej príslušnosti je rozhodovanie o podmienke konania. OSP pritom jasne rozlišuje medzi vedením konania a podmienkami konania. Podľa § 167 ods. 1 OSP sa uznesením rozhoduje tak o veciach, ktoré sa týkajú vedenia konania, ako aj o podmienkach konania. Rozlišovanie medzi rozhodnutím o podmienkach konania na jednej strane a rozhodnutím, ktorým sa upravuje vedenie konania na strane druhej, vyplýva aj z § 243f ods. 2 písm. b) OSP. Je teda zrejmé, že zákonodarca považuje podmienky konania a vedenie konania za dve odlišné veci. Tento záver vyplýva z logického hľadiska: ak nie je daná podmienka konania, nemožno konanie viesť. Je teda zrejmé, že rozhodovanie o miestnej príslušnosti nie je rozhodovaním o vedení konania. V takomto prípade je nutné

a povinné, aby uznesenie o miestnej príslušnosti obsahovalo odôvodnenie. Keďže Krajský súd v Bratislave v danom prípade rozhodol uznesením bez odôvodnenia, porušil ustanovenie § 169 ods. 2 OSP.

Súd sa v odôvodnení Uznesenia nevysporiadal so skutkovým stavom, a to najmä so skutočnosťou, že žalobcovi nemožno pričítať status spotrebiteľa. Sťažovateľ je tiež presvedčený, že protiprávna absencia odôvodnenia v Uznesení má ústavnoprávne následky, nakoľko ide o hrubé porušenie OSP.“

K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny sťažovateľka poukazuje na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej *„nevyhnutným predpokladom na to, aby účastník konania nebol odňatý svojmu zákonnému sudcovi, je rozhodovanie o jeho veci tým súdom, ktorý je podľa zákona (Občiansky súdny poriadok) na rozhodovanie o nej vecne, miestne i funkčne príslušný... (IV. ÚS 161/08-25)“.*

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. 09. 2011, č. k. 8 NcC 45/2011-61 porušené bolo;

2. Základné právo sťažovateľa spočívajúce v zákaze odňatia jeho zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd Uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. 09. 2011, č. k. 8 NcC 45/2011-61 porušené bolo;

3. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30.09.2011, č. k. 8 NcC 45/2011-61 sa zrušuje a vec sa Krajskému súdu v Bratislave vracia na ďalšie konanie.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 57/2012-21 z 2. februára 2012 v spojení s uznesením č. k. IV. ÚS 57/2012-32 z 24. februára 2012 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedníčku krajského súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku krajského súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľky a podpredsedníčka krajského súdu v odpovedi na výzvy ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Podpredsedníčka krajského súdu vo vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 3198/12 z 21. marca 2012 uviedla, že k obsahu sťažnosti sa vyjadril predseda senátu „8 NcC“ listom zo 14. marca 2012, v ktorom sa uvádza, že «*Krajský súd v Bratislave rozhodol uznesením č. k. 8 NcC 45/2011-61 zo dňa 30. 09. 2011, ako nadriadený súd po predložení veci podľa ustanovenia § 105 ods. 3 zákona č. 99/1963 Zb. – Občiansky súdny poriadok v platnom znení (ďalej len „O. s. p.“) Okresným súdom Bratislava I, ktorému bola vec postúpená Okresným súdom Trnava, ako súdu miestne príslušnému podľa ustanovenia § 105 ods. 1 O. s. p. tak, že miestne príslušným je Okresný súd Trnava podľa ustanovenia § 87 písm. f) O. s. p.. Uvedené uznesenie neobsahovalo odôvodnenie s poukazom na ustanovenie § 168 ods. 2, § 169 ods. 2, 3 O. s. p. v znení účinnom do 31. 12. 2011.*».

Na výzvu ústavného súdu sa k pripisu podpredsedníčky krajského súdu sp. zn. Spr. 3198/12 z 21. marca 2012 vyjadrila vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 10. apríla 2012 sťažovateľka, ktorá predovšetkým uviedla, že „Odkaz na ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku Krajským súdom v Bratislave malo zrejme za cieľ nájsť zákonný podklad pre skutočnosť, že písomné vyhotovenie Uznesenia neobsahovalo žiadne odôvodnenie. Sťažovateľ má však v tomto smere za to, že citácia príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku nielenže vôbec neodôvodňuje takýto postup, ale práve naopak potvrdzuje zákonnú povinnosť Krajského súdu v Bratislave Uznesenie odôvodniť. Sťažovateľ v tomto smere poukazuje na znenie § 168 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku,

v zmysle ktorého má súd povinnosť uznesenie doručiť buď, ak je proti nemu odvolanie alebo ak je to potrebné pre vedenie konania, alebo sa ním účastníkom ukladá určitá povinnosť. Sťažovateľ v tomto smere podčiarkuje, že Krajský súd v Bratislave Uznesenie sťažovateľovi doručil, a to dňa 07. 11. 2011. Z uvedeného je zrejmé, že Krajský súd v Bratislave považoval doručenie Uznesenia za potrebné pre vedenie konania (nakoľko proti nemu nebolo prípustné odvolanie a ani ním nebola uložená účastníkom konania žiadna povinnosť). Sťažovateľ ďalej poukazuje na § 169 ods. 3, podľa ktorého, ak sa uznesenie nedoručuje, stačí v písomnom vyhotovení uviesť výrok a deň vydania. Z uvedeného ustanovenia teda a contrario vyplýva, že v prípade, ak sa uznesenie doručuje, nestačí v písomnom vyhotovení iba uviesť výrok a deň vydania. Sťažovateľ má za to, že z hore uvedeného je zrejmé, že už len vzhľadom na skutočnosť, že súd Uznesenie doručil, bolo jeho zákonnou povinnosťou neobmedziť sa v písomnom vyhotovení Uznesenia len na výrok a deň vydania, ale Krajský súd v Bratislave mal povinnosť v Uznesení uviesť aj presvedčujúce a vysvetľujúce odôvodnenie svojho výroku.

Zároveň však sťažovateľ zotrváva na tom, že povinnosť Krajského súdu v Bratislave odôvodniť Uznesenie vyplývala aj z ďalších ustanovení Občianskeho súdneho poriadku tak, ako to uviedol vo svojej ústavnej sťažnosti.

V tomto smere si sťažovateľ ďalej dovoľuje poukázať aj na obdobné prípady, v ktorých rovnako ako v predmetnej veci, sťažovateľ vystupoval na strane žalovanej a v ktorých na námietku sťažovateľa rozhodoval o otázke miestnej príslušnosti Krajský súd v Bratislave ako nadriadený súd. Sťažovateľ podčiarkuje a poukazuje na skutočnosť, že všetky uznesenia Krajského súdu v Bratislave, ktorými rozhodoval o miestnej príslušnosti v predmetných sporoch obsahujú odôvodnenie svojho výroku. Sťažovateľ má za to, že aj táto skutočnosť jasne dokladuje vážnosť procesného pochybenia Krajského súdu v Bratislave v predmetnej veci.

B/ Ústavnoprávne hľadisko.

Sťažovateľ ďalej podčiarkuje, že neodôvodnenie uznesenia, ktorým súd rozhoduje o otázke miestnej príslušnosti na námietku jedného z účastníkov konania, má aj širšiu ústavnoprávnu dimenziu v zmysle porušenia práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky, a to o to viac, že voči takémuto druhu rozhodnutia slovenský právny poriadok nepripúšťa možnosť riadneho a ani mimoriadneho opravného prostriedku.

Sťažovateľ má za to, že je ústavnoprávne neudržateľné, aby súd mohol rozhodovať o otázke miestnej príslušnosti, ktorá v ústavnoprávnom kontexte v konečnom dôsledku predstavuje rozhodovanie o práve sťažovateľa na zákonného sudcu (viď nižšie citovaná judikatúra ÚS SR), bez toho, aby svoje rozhodnutie akokoľvek odôvodnil.

Uvedený názor sťažovateľa (čo do nutnosti odôvodniť rozhodnutie) potvrdzuje aj slovenská a česká judikatúra.

V tejto súvislosti sťažovateľ poukazuje na nález českého Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 1235/11 zo dňa 28. 06. 2011, v ktorom český Ústavný súd uviedol, že podľa ustálené judikatury Ústavního soudu je požadavek rádneho odůvodnění rozhodnutí jedním zo základních atribútů spravedlivého procesu. Dodržování povinnosti odůvodnit rozhodnutí má zaručit transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a vyloučit libovůli. Chybí-li v rozhodnutí řádne odůvodnění, je tím založená nejen jeho nepřezkoumatelnost, ale zpravidla také protiústavnost. Možnost neodůvodňovat usnesení dle § 104a o. s. ř. je nutno jako výjimku interpretovat restriktivně, přičemž je nutné vzít v úvahu konkrétní okolnosti případu. V situaci, kdy účastníci řízení zaujmou odlišné stanovisko než vrchní soud rozhodující o této otázce, lze legitimně požadovat, aby se soud v odůvodnění svého usnesení s argumentací účastníků vypořádal a vyložil důvody svého závěru o věcné příslušnosti. Pokud tak soud neučiní, porušuje čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.“.

Vzhľadom na oznámenie právneho zástupcu sťažovateľky a podpredsedníčky krajského súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV. senát ústavného súdu na svojom neverejnom zasadnutí 21. júna 2012 uložil sudcovi Ladislavovi Oroszovi (sudcovi spravodajcovi) predložiť plénu ústavného súdu návrh na zjednotenie odchýlnych právnych názorov I. senátu ústavného súdu vyplývajúcich z uznesenia sp. zn. I. ÚS 207/07 z 23. októbra 2007 a III. senátu ústavného súdu

vyplývajúcich z nálezu sp. zn. III. ÚS 228/06 z 18. októbra 2007 a IV. senátu ústavného súdu, ku ktorým došiel vo veci sťažovateľky vedenej pod sp. zn. IV. ÚS 57/2012 (ďalej len „návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov“) podľa § 6 zákona o ústavnom súde. IV. senát navrhol, aby plénum ústavného súdu schválilo tento návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov:

„Uznesenie všeobecného súdu o založení miestnej príslušnosti, ktoré nie je (aspoň stručne) odôvodnené, je z ústavného hľadiska neakceptovateľné a neudržateľné. Ústavný súd Slovenskej republiky nemôže absenciu odôvodnenia uznesenia všeobecného súdu o založení miestnej príslušnosti nahrádzať vlastným rozhodnutím, ktoré odôvodňuje jeho vecnú správnosť.“

Návrh IV. senátu plénum ústavného súdu prerokovalo na svojom neverejnom zasadnutí 13. februára 2013, pričom po diskusii bol predložený na hlasovanie tento návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov:

„Uznesenie všeobecného súdu o založení miestnej príslušnosti, ktoré nie je primerane odôvodnené, je z ústavného hľadiska v zásade neakceptovateľné a neudržateľné. Ústavný súd Slovenskej republiky by nemal absenciu odôvodnenia uznesenia všeobecného súdu o založení miestnej príslušnosti nahrádzať vlastným rozhodnutím, ktoré odôvodňuje jeho vecnú správnosť.“

S návrhom predloženým na hlasovanie nevyslovila súhlas nadpolovičná väčšina všetkých sudcov, a preto bol zamietnutý (čl. 131 ods. 1 tretia veta ústavy). Plénum ústavného súdu týmto hlasovaním zároveň (nepriamo) v zásade vyjadrilo súhlas s postupom a právnymi názormi, ktoré sa uplatnili v porovnateľných veciach I. senátu ústavného súdu (vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 207/07) a III. senátu ústavného súdu (vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 228/06). Rešpektujúc tento záver IV. senátu ústavného súdu uplatnil tieto právne názory aj vo veci sťažovateľky.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové závery a právne názory všeobecného súdu vyjadrené v jeho rozhodnutiach. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Kľúčová argumentácia sťažovateľky je založená na tvrdení, že uznesením krajského súdu č. k. 8 NcC/45/2011-61 z 30. septembra 2011 došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základných práv podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny, a to jednak nesprávnou aplikáciou § 87 písm. f) OSP, ako aj tým, že napadnuté uznesenie krajského súdu nie je odôvodnené.

Podľa § 105 ods. 1 OSP súd skúma miestnu príslušnosť iba podľa § 88. Ak však navrhovateľ vystupuje v rôznych veciach opätovne ako navrhovateľ alebo ak miestnu príslušnosť namieta odporca, súd skúma miestnu príslušnosť aj podľa § 84 až § 87 OSP. Súd skúma miestnu príslušnosť prv, než začne konať o veci samej. Neskôr ju skúma len na námietku účastníka, ak ju uplatní najneskôr pri prvom úkone, ktorý účastníkovi patrí.

Podľa § 105 ods. 2 OSP ak súd podľa odseku 1 zistí, že nie je miestne príslušný, neodkladne postúpi vec príslušnému súdu bez rozhodnutia alebo ju za podmienok uvedených v § 11 ods. 3 predloží Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky; o tomto postúpení súd upovedomí účastníkov.

Podľa § 105 ods. 3 OSP ak súd, ktorému bola vec postúpená, s postúpením nesúhlasí, alebo účastník postúpenia namieta do 15 dní od doručenia upovedomenia o postúpení, predloží vec na rozhodnutie svojmu nadriadenému súdu; jeho rozhodnutím je viazaný aj súd, ktorému má byť vec podľa rozhodnutia nadriadeného súdu postúpená. Nadriadený súd rozhodne do 30 dní od predloženia veci.

Podľa § 84 OSP na konanie je príslušný všeobecný súd účastníka, proti ktorému návrh smeruje (odporca), ak nie je ustanovené inak.

Podľa § 87 písm. f) OSP popri všeobecnom súde odporcu je na konanie príslušný aj súd, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ, ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy.

Účelom § 87 písm. f) OSP je zvýšenie ochrany spotrebiteľa, ktoré sa prejavuje tým, že popri všeobecnom súde odporcu je na konanie príslušný aj súd, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ, ak ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Ustanovenie § 87 OSP upravuje tzv. príslušnosť danú na výber, a teda navrhovateľ má v prípade sporu zo spotrebiteľskej zmluvy na výber, či svoj návrh podá na všeobecný súd odporcu alebo na súd, v obvode ktorého má bydlisko spotrebiteľ.

Ustanovenie upravujúce príslušnosť danú na výber treba považovať za súčasť celého komplexu právnych noriem, ktoré vo svojej podstate predstavujú systém ochrany zavedený primárne príslušnými smernicami Európskej únie, ktorý vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (porovnaj napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C 240/98 z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial SA proti Roció Murciano Quintero, bod 25).

Systém ochrany spotrebiteľov bol zavedený v podmienkach Európskej únie komplexom právnych aktov; ide predovšetkým o Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 98/27/ES z 19. mája 1998 o súdnych príkazoch na ochranu spotrebiteľských záujmov, Smernicu Rady 87/357/EHS z 25. júna 1987 o harmonizácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa výrobkov, ktorých vlastnosti sa javia ako iné, než v skutočnosti sú, a ktoré preto ohrozujú zdravie alebo bezpečnosť spotrebiteľov, Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2001/95/ES z 3. decembra 2001 o všeobecnej bezpečnosti výrobkov, Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých

obchodných praktíkach podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a rady (ES) č. 2006/2004, Smernicu Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

Uvedené právne akty Európskej únie boli transponované do vnútroštátneho právneho poriadku prostredníctvom zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že žalobca svoju žalobu o ochranu práv spotrebiteľa, žalobu o neplatnosť úverových zmlúv a žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia smerujúcu proti sťažovateľke ako žalovanej doručil Okresnému súdu Trnava 18. apríla 2011; veci bola pridelená sp. zn. 37 C 60/2011. Na základe výzvy Okresného súdu Trnava sa k žalobám vyjadrila sťažovateľka podaním z 20. júna 2011, v ktorom namietla miestnu nepríslušnosť Okresného súdu Trnava, „a to z dôvodu, že zmluvy o úvere uzatvorené medzi navrhovateľom a odporcom nie sú zmluvami spotrebiteľskými, a teda nejde o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Odporca ako veriteľ uzatvoril s navrhovateľom ako dlžníkom okrem iného aj zmluvu o úvere č. 202900241 zo dňa 11. 6. 2010 a zmluvu o úvere č. 202900415 zo dňa 14. 1. 2011, pričom navrhovateľ si predmetné úvery bral ako živnostník v súvislosti s výkonom svojej podnikateľskej činnosti, čo vyplýva aj zo samotnej zmluvy o úvere. V predmetnej zmluve o úvere je okrem mena a priezviska navrhovateľa uvedené aj jeho obchodné meno, IČO a miesto podnikania. Zároveň navrhovateľ sám prehlásil, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon podnikania, pričom navrhovateľ k uvedenému prehláseniu pripojil svoj podpis. Vzhľadom na uvedené nemožno príslušnosť súdu posudzovať v zmysle ustanovenia § 87 písm. f) O. s. p., ale príslušnosť je daná v zmysle ustanovenia § 84 O. s. p. ... Z uvedeného vyplýva, že miestne príslušným súdom na konanie o zrušenie právneho úkonu je Okresný súd Bratislava I.“

Vzhľadom na sťažovateľkou uplatnenú námietku miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Trnava tento súd postúpil bez rozhodnutia v súlade s § 105 ods. 2 OSP spis vzťahujúci sa na konanie vedené pod sp. zn. 37 C 60/2011 Okresnému súdu Bratislava I, na ktorom bola vec vedená pod sp. zn. 18 C 127/2011. Okresný súd Trnava zároveň poukázal aj na svoj právny názor, v zmysle ktorého „len v prípade výlučnej príslušnosti tunajšieho súdu o určitej veci, čo v danom prípade nie je, by bola daná miestna príslušnosť aj na konanie o veciach s ňou spojených podaním spoločného návrhu“.

Žalobca podaním doručeným Okresnému súdu Bratislava I 29. júla 2011 označeným ako „*Námietka postúpenia veci a konania pred Okresným súdom Bratislava I*“ namietol miestnu nepríslušnosť Okresného súdu Bratislava I, pričom v tejto súvislosti predovšetkým uviedol:

«1. Týmto vznášam námietku postúpenia veci a konania a uvádzam, že príslušnosť Okresného súdu Bratislava I. je založená na základe nekalej obchodnej podmienky – v rozpore s európskym právom na ochranu spotrebiteľa a v rozpore s judikatúrou Európskeho súdneho dvora.

2. Dôležitý je podľa európskeho práva skutočný účel úveru, nie je dôležité označenie účastníka a skutočný účel úveru súd nijako neskúmal – neurobil pred postúpením nijaký úkon, aby ochránil moje spotrebiteľské práva – toto dávam na vedomie aj Európskej komisii. Je neúnosné, aby súdy každodenne dookola porušovali práva občanov – spotrebiteľov – iba pre svoj formalizmus, ktorý sa na nich stále presadzuje. Žalovaný zneužil, že som živnostníkom a povedal mi, že úver mi poskytne iba na IČO – nemal som na výber – skutočný účel úveru bola pritom osobná spotreba – peniaze som použil na splátky skorších úverov a nedoplatkov vrátane dlhu spoločnosti P. niekoľko bežných osobných výdavkov a výdavkov na domácnosť.

3. Praktiky žalovaného, ktorými z obyčajných spotrebiteľov – dôchodcov, nezamestnaných, invalidov alebo bežných zamestnancov robí podnikateľov alebo im poskytuje úvery na povolanie/zamestnanie zaujímajú aj Európsku komisiu. Medzi obchodnými zástupcami žalovaného nie je tajomstvom, že všetci títo sú vedením žalovaného inštruovaní, aby všetkým spotrebiteľom bez rozdielu krížikovali taký účel – aby sa obišiel zákon o spotrebiteľských úveroch a aj celá právna úprava na ochranu spotrebiteľa.

A samozrejme, aby sa dosiahlo neposkytnutie právnej ochrany zo strany súdov a SOI. Na túto prax reagovala aj judikatúra súdov, ktorá potvrdila takéto inštruovanie žalovaným. Poukazujeme na uznesenie Krajského súdu Prešov z 26. mája 2011, sp. zn. 6 Co 84/2011, v ktorom judikoval: „Konanie, ktorým sa presviedča, navádza alebo inak pôsobí na spotrebiteľov, s cieľom dosiahnuť, aby ako účel úveru vyznačil účel na zamestnanie, povolanie alebo podnikanie, teda aby sa vyznačoval ako účel úveru, účel, ktorý nie je pravdivý, je v rozpore so smernicou č. 2005/2009 (správne má byť 2005/29, pozn.) ES z 11. 5. 2005 o nekalých obchodných praktikách voči spotrebiteľovi na vnútornom trhu, pretože takéto konanie možno zaradiť pod nekalú praktiku a zároveň môže napĺňať atribúty agresívnej obchodnej praktiky, čo znamená, že ak sa podstatne zhoršuje sloboda výberu alebo správanie priemerného spotrebiteľa, každá nekalá praktika sa považuje za neprijateľnú voči spotrebiteľovi.

4. Žiadam na základe vyššie uvedených dôvodov, keďže som spotrebiteľom domáhajúcim sa ochrany svojho práva podľa § 3 ods. 5 zákona 250/2007, aby krajský súd v Bratislave rozhodol, že miestne príslušný na konanie je OS Trnava.»

K námietke miestnej nepríslušnosti vznesenej žalobcom sa vyjadrila sťažovateľka (ako žalovaná, pozn.) v podaní z 30. septembra 2011, v ktorom okrem iného uviedla:

„Žalovaný je toho názoru, že Okresný súd Trnava nie je miestne príslušným súdom a postupoval správne, keď postúpil vec Okresnému súdu Bratislava I. Žalobca totiž nie je spotrebiteľ a zmluvy uzavreté medzi účastníkom konania nie sú zmluvami spotrebiteľskými.

K súdnemu rozhodnutiu predloženému žalobcom /citovaným vyššie/ treba uviesť nasledovné:

1) Žalobca opomenul uviesť, že ide len o rozhodnutie o predbežnom opatrení, nie je žiadnym právoplatným meritórnym súdnym rozhodnutím preukázané, že by žalovaný presviedčal, navádzal alebo inak pôsobil na spotrebiteľov, s cieľom dosiahnuť, aby sa ako účel úveru vyznačil účel na zamestnanie, povolanie alebo podnikanie.

2) v predmetnom súdnom rozhodnutí nie je nikde uvedené, že by sa žalovaný dopustil konania uvedeného vo výrokovej časti voči žalobcovi,

3) žalobca vôbec nepreukázal, že by ho žalovaný ovplyvňoval čo do vyznačenia účelu úveru v jednotlivých zmluvách.“

Okresný súd Bratislava I na základe námietky miestnej nepríslušnosti vznesenej žalobcom postúpil vec na rozhodnutie krajskému súdu ako svojmu nadriadenému súdu v súlade s § 105 ods. 3 OSP 13. septembra 2011. Krajský súd uznesením č. k. 8 NcC/45/2011-61 z 30. septembra 2011 rozhodol, že „na prejednanie veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 18 C 127/2011 je miestne príslušný Okresný súd Trnava“.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd pripomína, že podľa ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

Ústavný súd sa s prihliadnutím na sťažovateľkou uplatnenú argumentáciu predovšetkým sústredil na posúdenie, či napadnuté uznesenie krajského súdu možno považovať za ústavne akceptovateľné z vecného hľadiska, t. j. či je ústavne akceptovateľný a udržateľný jeho výrok, v zmysle ktorého je na prejednanie veci miestne príslušný Okresný súd Trnava. Až samotná vecná nesprávnosť výroku napadnutého uznesenia by v okolnostiach posudzovanej veci mohla totiž viesť k záveru o jeho ústavnej neakceptovateľnosti (a teda k vysloveniu porušenia práv označených sťažovateľkou), a to aj bez ohľadu na ďalšie nedostatky vytykané mu sťažovateľkou (nedostatok odôvodnenia). Na druhej strane, pokiaľ by ústavný súd dospel k záveru o vecnej správnosti napadnutého uznesenia (jeho výroku), potom by nedostatok jeho odôvodnenia v okolnostiach posudzovanej veci nemusel dosiahnuť ústavnoprávnu intenzitu, ktorá by zakladala dôvod vysloviť porušenie sťažovateľkou označených práv podľa ústavy a dohovoru (k tomu pozri m. m. I. ÚS 207/07).

Žalobca vo svojom vyjadrení k námietke miestnej nepríslušnosti Okresného súdu Bratislava I poukázal na konanie sťažovateľky, ktoré považuje za nekalú obchodnú praktiku pri poskytovaní úverov a ktoré malo spočívať v predložení zmlúv o úvere žalobcovi, ktorý je držiteľom živnostenského oprávnenia s vyznačením účelu na podnikanie, aj napriek tomu, že žalobca požadoval úvery spotrebiteľské, čím následne sťažovateľka znemožnila žalobcovi ochranu poskytovanú spotrebiteľovi v rámci spotrebiteľských zmlúv.

Argumentácia sťažovateľky bola založená predovšetkým na tvrdení, že žalobca nie je spotrebiteľ a zmluvy uzavreté medzi účastníkmi konania (*„navrhovateľ si predmetné úvery bral ako živnostník v súvislosti s výkonom svojej podnikateľskej činnosti, čo vyplýva aj*

zo samotnej zmluvy o úvere“) nie sú podľa jej tvrdenia zmluvami spotrebiteľskými, čo odôvodňuje predovšetkým vyhlásením žalobcu, že zmluvy o úvere uzatvoril slobodne, vážne, zrozumiteľne, nie v tiesni ani za nápadne nevýhodných podmienok, čo potvrdil svojím podpisom.

V súlade s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie v rozsudku C-243/08 zo 4. júna 2009 Pannon GSM Zrt. proti Erzsébet Sustikné Györfi (bod 35) „vnútroštátny súd je povinný preskúmať ex offio nekalý charakter zmluvnej podmienky, len čo má k dispozícii právne a skutkové okolnosti potrebné na tento účel. Vnútroštátny súd má túto povinnosť tiež vtedy, ak preveruje svoju miestnu príslušnosť.“.

Pokiaľ teda skutkové okolnosti v danej veci dostatočne odôvodňovali záver o tom, že konanie sťažovateľky smerovalo k tomu, že na zmluvách o úvere vyznačila účel, ktorý nie je pravdivý, uvedené bolo postačujúce pre záver o existencii spotrebiteľskej zmluvy pre účely uplatnenia miestnej príslušnosti danej na výber podľa § 87 písm. f) OSP.

Ústavný súd zároveň považuje za potrebné zdôrazniť, že v okolnostiach daného prípadu nejde o prípad prejudikovania meritórneho rozhodnutia vo veci samej, ale o skutočnosti odôvodňujúce určenie miestnej príslušnosti ako podmienky konania všeobecného súdu.

Vzhľadom na už uvedené, je podľa názoru ústavného súdu neakceptovateľné, aby § 87 písm. f) OSP bol vykladaný spôsobom v zásade znemožňujúcim dosiahnutie účelu, ktorému úprava ochrany spotrebiteľa ako celok slúži.

Účel široko koncipovanej právnej úpravy ochrany spotrebiteľa by sa minul účinkom, ak by sa námietke miestnej príslušnosti všeobecného súdu vznesenej žalobcom nevyhovelo, pretože by sa tým vylúčila možnosť spotrebiteľa využiť procesným právom predpokladanú výhodu „domáceho“ všeobecného súdu, ktorá je daná predovšetkým z dôvodu zabezpečenia čo najväčšej šetrnosti k ekonomicky slabšej strane spotrebiteľského vzťahu.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zastáva názor, že krajský súd v danom prípade z vecného hľadiska rozhodol správne. Aj keď napadnuté uznesenie neobsahuje odôvodnenie, dá sa z neho vyvodiť, že krajský súd tým, že rozhodol, že na prejednanie veci vedenej Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 18 C 127/2011 je miestne príslušný Okresný súd Trnava, sa implicitne stotožnil s dôvodmi, na ktorých založil svoju argumentáciu žalobca (argumentácia obsiahnutá v jeho vyjadrení doručenom Okresnému súdu Bratislava I 29. júla 2011, pozn.).

Ústavný súd sa stotožňuje s názorom sťažovateľky, že v okolnostiach daného prípadu je napadnuté uznesenie krajského súdu uznesením, ktorým sa upravujú procesné podmienky konania, ku ktorým nepochybne patrí aj miestna príslušnosť vo veci konajúceho súdu.

Podľa § 169 ods. 2 OSP písomné vyhotovenie uznesenia, ktorým sa celkom vyhovuje návrhu, ktorému nikto neodporoval, alebo uznesenia, ktoré sa týka vedenia konania, nemusí obsahovať odôvodnenie. Uznesenie o prerušení konania a uznesenie o zamietnutí návrhu na prerušenie konania musí vždy obsahovať odôvodnenie. (znenie platné a účinné do 31. decembra 2011, pozn.)

Podľa § 169 ods. 3 OSP ak sa uznesenie nedoručuje, stačí v písomnom vyhotovení uviesť výrok a deň vydania.

Podľa § 167 ods. 1 OSP ak zákon neustanovuje inak, rozhoduje súd uznesením. Uznesením sa rozhoduje najmä o podmienkach konania, o zastavení alebo prerušení konania, o odmietnutí návrhu na začatie konania, o zmene návrhu, o späťvzatí, o zmieri, o trovách konania, ako aj o veciach, ktoré sa týkajú vedenia konania.

Podľa § 167 ods. 1 OSP ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

V rámci tretej časti prvej hlavy Občianskeho súdneho poriadku sú obsiahnuté ustanovenia, ktoré upravujú skúmanie a rozhodovanie o miestnej príslušnosti všeobecného

súdu (§ 105 OSP) zaradené do obsahového dielu nazvaného „Skúmanie podmienok konania“ (§ 103 až § 105 OSP).

Aj napriek skutočnosti, že Občianskeho súdneho poriadku *expressis verbis* neuvádza, ktoré uznesenia súdov sú uzneseniami týkajúcimi sa vedenia konania, prihliadajúc na ich povahu, sú nimi spravidla uznesenia upravujúce priebeh konania, teda uznesenia, ktorými všeobecný súd nariaďuje alebo odročuje pojednávanie, nariaďuje dokazovanie alebo rozhoduje o spojení či vylúčení veci na samostatné konanie. Z už citovaného ustanovenia § 167 ods. 1 OSP, ako aj zo samotného zaradenia tohto ustanovenia, ktoré sa týka problematiky miestnej príslušnosti, do dielu nazvaného „Skúmanie podmienok konania“ zjavne možno vyvodiť zámer zákonodarcu oddeliť rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré sa týkajú podmienok konania, od tých, ktoré sa týkajú vedenia konania a u ktorých zákonodarca zároveň v súlade s § 169 ods. 2 OSP nevyžaduje bezpodmienečne odôvodnenie.

Rozhodovanie o príslušnosti všeobecného súdu (funkčná, vecná a miestna) je rozhodovaním o procesných podmienkach konania (a nie o jeho vedení). Vzhľadom na požiadavku primeraného použitia ustanovení o rozsudku aj na uznesenia, pokiaľ Občiansky súdny poriadok nestanovuje inak (§ 167 ods. 2 OSP), sa preto okrem iných na rozhodovanie o príslušnosti všeobecného súdu uznesením použijú primerane aj ustanovenia § 157 ods. 2 až 4 OSP týkajúce sa obsahu odôvodnenia.

Z uvedeného vyplýva, že nesprávnou interpretáciou označeného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku sa krajský súd nepochybne dopustil pochybenia, t. j. namietané uznesenie malo byť aspoň stručne odôvodnené.

Avšak s prihliadnutím na vecnú správnosť napadnutého uznesenia krajského súdu, ktoré má procesný charakter, absencia jeho odôvodnenia, s prihliadnutím na implicitné stotožnenie sa krajského súdu s vyjadrením žalobcu z 29. júla 2011, nemusí mať automaticky za následok porušenie ústavou či dohovorom garantovaného práva sťažovateľky. Vychádzajúc zo skutočnosti, že procesný postup vo veci sťažovateľky

nadväzujúci na napadnuté uznesenie krajského súdu je podľa názoru ústavného súdu vecne správny (vec prejednáva a bude o nej na prvom stupni rozhodovať Okresný súd Trnava), možno považovať napadnuté uznesenie (aj pri konštatovaní jeho nedostatku spočívajúcom v absencii odôvodnenia) z ústavného hľadiska za udržateľné (porovnaj závery vyjadrené vo veciach I. ÚS 207/07 a III. ÚS 228/06).

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym záverom krajského súdu vyjadreným vo výroku napadnutého uznesenia nestotožňuje, nemôže sama osobe viesť k záveru o arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny záver svojim vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, aby sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa ústavného súdu je predmetný právny záver krajského súdu (aj keď len v podobe implicitného stotožnenia sa s argumentáciou žalobcu) z ústavného hľadiska udržateľný. Nemožno ho teda považovať za taký, ktorého účinky by boli v okolnostiach posudzovanej veci nezlučiteľné s ústavou a listinou garantovaným základným právom na súdnu ochranu a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V okolnostiach posudzovanej veci ústavný súd vzal do úvahy tiež skutočnosť, že vzhľadom na vecnú správnosť napadnutého uznesenia krajského súdu by jeho zrušenie nadväzujúce nerozlučne na prípadný výrok ústavného súdu o porušení sťažovateľkou označených práv (prvá veta čl. 127 ods. 2 ústavy) bolo prejavom nadmerného formalizmu, keďže po vrátení veci na ďalšie konanie by krajský súd aj v kontexte s právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto uznesení musel rozhodnúť identicky, t. j. rozhodnúť tak, že vo veci je miestne príslušný Okresný súd Trnava.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnuté uznesenie krajského súdu neobsahuje nedostatky ústavnoprávnej intenzity, na základe ktorých by mohol vysloviť porušenie sťažovateľkou označených základných práv podľa ústavy, listiny a práva podľa dohovoru, a preto sťažnosti v tejto časti nevyhoveli.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a podľa čl. 38 ods. 1 listiny

Základné právo na zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Toto základné právo je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolani podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (m. m. I. ÚS 239/04). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09).

Pojem zákonného sudcu je definovaný viacerými na seba nadväzujúcimi kritériami, ktoré súčasne tvoria navzájom prepojené garancie reálneho obsahu tohto základného práva. K týmto kritériám treba priradiť v prvom rade vecnú, funkčnú a miestnu príslušnosť súdov, potom nasleduje obsadenie súdu, ktoré je v procesných poriadkoch a v zákone č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vymedzené od samosudcu až po rozmanité rozhodovacie útvary (senáty) zložené z troch a viacerých sudcov. Na to nadväzuje zásada pridelovanie vecí jednotlivým sudcom alebo senátom v súlade s pravidlami obsiahnutými v rozvrhu práce a spôsobom, ktorý určuje zákon. Iba taký sudca určený podľa rozvrhu práce, ktorý je sudcom vecne a miestne príslušného súdu ustanoveného zákonom, je zákonným sudcom v zmysle čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny.

Pokiaľ ústavný súd dospel v súvislosti s posudzovaním vecnej správnosti napadnutého uznesenia krajského súdu k záveru, že ním (vzhľadom na argumentáciu uvedenú v časti II.1 tohto nálezu) nedošlo k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak potom tento záver platí obdobne aj pre časť

sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie základného práva na zákonného sudcu podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny. Vzhľadom na to, že napadnuté uznesenie krajského súdu je podľa názoru ústavného súdu vecne správne, ani hypoteticky nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, keďže vo veci rozhoduje vecne, miestne a funkčne príslušný všeobecný súd.

Na tomto základe ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2013